

عدد : ۷ - ۵۵ (ایکینجی سنه) ۱۴ : ذی الحجہ ۱۳۱۷ جمعہ : ۳۱ مارت ۱۳۱۶ ۱۳ نیسان ۱۹۰۰ (ایکینجی جلد)

ارتقا

(ارتقا) نك . ايتايول و طئيره
ايچون بر سنه لك ابونئسى ۳۳
غروشددر بوسته بولى مقبولدر .
صنائى بالجملة ارباب قلمه آچيقدر . هر الى قلم
موتان ياره بيلير . مكرى باب على
حاده سنده « معلومات » اداره خانه سيدر .

ادبيات . فنون عسكرية و بحرية .
وتاريخ و تجارت و زراعت و صنايع
و معارف و امور نافعه و اكاڭيلى فقراندن
باحث مصور جريده در . هر نوع خصوصيات
ايچون غرقه نك مديرى طاهر بكة مرادعت اولنور

نسخه سى : ۲۰ پاره يه در

شمديك جمعہ كونلرى نشر اولنور

نسخه سى : ۲۰ پاره يه در

بر دولت نخبیده اعلاى شان ايچون
چنگ يکانه عاشقيدر ، مبتلاسيدر
الهام ايدر بسالتي ، فکر حيتي
عيرکدهکي شجاعتک اس الاسايدر
کيندي ، دعاسي قالدي بزه ساد يادکار
بومطلع لطيف جهانک دعاسيدر:
يارب بحق حضرت سلطان انيا
غازيزه جهانلريک ايله رونما

§

اي مقبر منور مرد کزیده نام
کلام جوار اقدسکه ايسته ، السلام!
بالادهکي ملکلری حس ايتدم ايلور
سینه کدهکي بهادر ايچون عرض احترام
غازيلکک مهابتي ايتون آشکار
دوشسون بوتر به بوتون انوار صبح وشام
اک شاني ، اک معز اولان روح پاکنه
اولسون سدري جنتک اورنک احتشام
عثان نامداره مکانده جان اولور
غازيلره ، شيدلره اک بيوک مقام
ياندغه اوجانده طورسون پناهيز
عزو شرفله چوق ياشاسون باشادهيز

محمد جلال

§

غازي عثمان نوري ياشارمورك ارغال
دار نعيم ايلديک تاريخ مضاعفر:
حيدرميدان حرب، عثمان صاحب حلم ايدى.
رحلت ايتدى؛ جبه ناسي آه! غم ساز ايدى.
کادى رسوزشلى تاريخ مضاعف قلبه:
غازي عثمان نوري پاشا حقه پرواز ايدى.
شوراي دولت استيفان محکمه سى
خلفاسندن خواه زاده
حافظ مجتبي

§

غازي عثمان پاشا مرحوم ايچون!
مرثيه

عثان پاشا؛ او خادم جديسي دولتک
بربر تومنوري آفاق ملکت
عثان پاشا؛ مدافع مشهور ومحتشم
عثان پاشا؛ مجسمي بر جوق فضيلتک
وجدانکک تميزلکي ، صافکي ايله
نامي شهربرد بومشير فطانتک
تدبير عاقلانه سي رشک آور جهان
اولش محيط اثرلرنى عزو رفعتک
راى مصيبي ذات صداقتنامتي
تشکيل ايدن درايث وحلم وحيثک
آثارني - کونش کي - اظهاره مستعد
عثان پاشا؛ نمونه سي نور بسالتک
کوستردیکی ثبات ايله سيعک (پلونه) ده
- برده ثبات وسعيه منضم جلالکک -

تأثير سرمدى طبعي سي شهبز
باعث سرور وفخرينه هر لحظه امتک
مستلزم افتخارى واغازى نامدار
باعث اوازديدينه جوق شان وشهرتک
برهيکل معظى قهر وشجاعتک .
برلوحه ريفعه سي صبرومتانتک
لکن بوقهرمانک افول حزيني
مشعر کلن خبر متورم بهاردن
بالکتر بهاردن دکل ؛ اشبو فراق ايچون
فرياد ايدن سيوف کرامتشاردن
فرياد ايدرسه چوقى بوحاله موحدن
ماتم کسيلدى مهر جهان آموزاردن
کاشانه جان آقى دعوتى ايله مش ؟
برسرعت حيات ايله کندی بوداردن
تقديره قارشى چاره طبيعي سکوتدر
حيقمائزنيجه بوفلکه اغبراردن
تسليت قلوبه مدار اولمده دعا
الله رحمت ايلسون عثمان پاشا سکا

جواد ريفي

محمد جلال

آمارنشوره

تدقيقات ادبيه

۱۷

دجله «خاطر لرندن» منظومه سندن:
« بنى قاج کره ، يادکيم قصراق
پيچه چکين بولده بن قوشدم
باقکيز، شومظومه لر نه قدر اعتنا ايله
يازيلور ..! قصراق ، انساني بيقرامى،
دوشورورمى ؟ ياخود « دوشورومک »
موقعنده « ييققم » دياربکر تعبير استثنى
اولسه کرک ..؟

« اردان کچدى خيلى مستهزى
ييلارک طيف ظلمت آميزى »
بوراده « استهزا » ييلارک طيف ظلمت
آميزينه اسناد اولونيور اما ، صورارزکه
ييلارکده طيفي اولورمى ؟ بوله شيلرده
شعر ديه سوله نيزمى ؟
« متفکر باقاردى چشم مسا
ازيلتدن عالم ايد »
ييلتک ايکينجي مصراعى:
« کيتدى ايله کاپ ازلدن »
مصراعى آکدير ميورمى ؟
« ياک ارشک لب خيبرندن »
مصراعندن معنا استخرج اولمه ميورار.
فائق عالمي کده امثال کي منظومه
لرنده آلافرانقه لنى التزام ايدرک تحف
تحف اثرلر وجوده کيترمشدر ، ازجمله:
« ياشادم بوله آه قاج کره
برلامارتن حيات معصوى
اوجياک خيال موهومى
شيدى مدفون ظلام اعصاره »

ييتلرندهکي « برلامارتن حيات
معصوى » بوکالات ايدر . اونلک يرينه
« برفضولى حيات معصوى » دنيلمش
اولايدى فساسى اولوردى ؟ طرز
افرنجيايه بوقدر قابيلقم ، منظومه لرده
فرانسز اسملرى ، فرانمنزجه کله لر ايراد
ايتک برهان عرفان عد اولونيورسه ،
بوکون هرکس آغزبنه کلنى سويلر
وبوسوزلرک اکثريسى فرانسزجه اولودر!
« عشق محروم » منظومه سندن:
« شوي صفا کرهک قوتو برکنارنده »
کرهک قوتو کنارى زهرسى اولسه
کرک ؟ کوکسو دره سنده ، طشاش دالن
اورمانلرنده قوتو کنارلر ، لوش يرلر
اولور اما، بيلم کرده قوتولغه مخصوص
برکنار وارميدر ؟ صاقين کرهک قوتو
کنارى آفريقا ، ياخود آمريقالواميسن ؟
ساهر بک اقدينک « يازيلرمه قارشى »

عنوانلى مقاليسى - موضوع نقطه نظرندن -
حقيقه کوزل ! زاده طبيعتلرى اولان
يازيلرينه « ياورولرم ! » ديه خطاب ايديسيور،
اونلري برکننج قيزه بکزه تيور ! کيميسنى
چيرکين ، کيميسنى سويلي بوليور ! کيميسنى
الى ابد ياشاشيور، دوعار دوعار ، اولد
بريور ! حقيقت ! هر شاعرک يازيلرى ده
بولده دگيلدر ؟

بونکله برابر مقاله نلک بعض عبارلرى
جالب نظر دقتدر .
بومقاله دن :

« سز ، ياورولرم ، سزيم يکانه تسلى
حياتسکر ، سزک آغلان وکولن يوزيکرده
بن بوتون ماضى عمرمک صحنات تحسنى
کورورم واونلري بردها ياشارم . »

شيمدى بورادىکي « اونلري بردها
ياشارم . » نه ديتک ؟ « اونلره برابر بر
دها برحيات اولورم . » ديتکي ؟
برده شوعباردى اوقويهلم:

« بيرى ياشک بوتون غلبان سودا برستا .
نيسيله جوشوقلاشان برکنج آدم تصادق
برآرزو ايله ياخود برصراق روح ايله سزى
اوقويه چق اولورسه اوکاميت بخش
اولکز ؟ اوکابوتون قوت تأثر خيزکرله سو .
کيلسندن تحت ايدىکر ، مسعود برآق ارايه
ايدرک اوکوتک کوزلنى پارلايکيز ، واکر
کنج آدم سزدن برپارچه ني بک نوبده اونى
سوکيليسنه يازده جي مکتوبه علاوه ايدرسه
اوزمان اوپارچه نييه ايدىکرکه لسان روحنک
بوتون نظوقيله اوچ قيزه عشق ورسين ،
مرحت ورسين .. »
« عشق ورسين ، مرحت ورسين »

کله رينک هانکي لسانک شيوه سنه موافق
اولدغنى سؤالدن صرف نظر ايدلم ،
فقط يکرمى ياشنک بوتون غلبان سودا
پرستانه سياه جوشان برآدمک ساهر بکلک

يازيلرن دن برپارچه ني بک نوب سوکيايسنه
يازه جي مکتوبه - اسم تصريح ايتکيز -
ين - علاوه ايدرسه بوسرقت اولمازى ؟
متحس برعاشق يازده جي فرياد نامه لرى
اوتهدن بریدن قويسيه ايدرمى ؛ بوعادت
يکي جامعدهکي عرض حاليله رحمت نامه
يازيدرمغه بکزه مزى ؟

« اقسام » منظومه سندن:

« اوابسام امل خنده دن قانادرله ! »

برائيرى منکسه ک متلا

اومعطر صميم روحنده

صباح ايتلى انفس با کريله صمود

کاه بر فريده ، کاه بر بولوده

هر ايتسامه بر آغوش اعتلا موعود

الاول « خنده دن » قانادرلى دوشو -

نلم : « خنده » ايله « قاناد » آراسنده

برمناسبت وارميدر ؟ « صباح انفس

باکرى » سحر زمانى چقان روزگارمى

اولسه کرک ؟

محمد جلال

محمد جلال

ابن تيمية

نفر !

نفر ! نه مقدس کهدر ، که اوتهدن برى مست
ايدوب طورسيور . نردنجه اطاعت و صداقت ،
شجاعت و ثبات کي اوصاف زکيه عسکر يه حائر
برفرد ؛ شفقلى ، حيتلى ، فداکار .. غيف -
الطوار برمرده ؛ ساحه خيالده تجلى ايدر . اوصاف
ديندارانه سيله .. مزيات انسانيتيورانه سيله ..
خلاصه - هر برى برنونه فضائل اطلاقه شايان -
اخلاق و حرکات يله روحى اوقشاين او ، عاليجناب
نفره .. او ، منور طيته .. او ، مزى خلصه
باقديقه کوللر ، برحس احترام ايله طوماق قابل
دکادر . ايسته او حس احترامى شوراجه قيد
ايتک ايسته يورم : نفر ! لفظ جليل بوتون جهان
بشرشک ، بوتون اقلام حقانکونک تقديسنه
مظهر اولمش ، حالاده اولمده بولمش برکهدر .
بونلر ديه باندن ، هر کسجه مسلم ديه باندن اولمغه

اوبوله قلم بورونك معلومى اعلام قېلىنددر
صانيرم .
شوطن ؛ قلمبه ، روحه ، حسياته
غلبه ابدميور . قلم ؛ حركتى تسريع
ايدميور ، روح ؛ چيرينيور ، حسيات ؛
طوبراغك صحنور طبقه سندن يوقارى
فوران ايدن آثار طبيعيه يي آنديريور ،
مبدل قنور سكون اولميور .. عجز فكرمه ،
فقدان اقتدارمه باقيورم ، قلم الله ايليورم ..
كور يورمكه ؛ اوكرم الطبع نرك خصال
علويه سندن متولد احتساسات برتيجيه
منجراولميور . بعضاً احاطه فكره كبركي
اوليور ، بنى سويندرييور ؛ بردينه
اوزاقلاشييور ، بخار كى اوچيورور .
اقدام ناكافى ، همده يك ناكافى . هيچ
اولمازسه اومبارك وجودك ظاهرى
مزيا سندن برينه بحق تماس بيوك برتبعه ،
بيوك بر اقتداره ، متوقفكه .. نو نرك
تصويرى ، حقيقه تصويرى مشكل ، انى
كندمده كوردميورم . صكره محال عد
ايديورم . فقط نه اولورسه اولسون .
بر فكرك محصولى نه قدر قيمتسز اولسه ،
نه درجه خطيه داريا زبله محتوياتى او مقدس
نفره عائد دگكى ... ينه او قونور .
موسم ربيعك خداحند صفا اولدينى
بر صبا ح مورت الانشراخنده :
ايكى رفيق ايله دن حركت
اتشيدك . انشانى راهده كذكراهزده
« آق قيا » دينان كوچوك بروكه تصادف
ايتدك
« آق قيا » اوت ؛ بو كويچوك ؛
طائى ميللى ايكى صرتك آراسنده
محصولدار بر حوضه درونه سربالمش ..
هر طرفى ، نعمات حيات افزايله بوتون
كاشانه زهت نثار قوشلره مشقخانه ادب
بفجهلره ستر اولمش .. برموبه فطرت
اولان حيات هواند ، بر چايدن -
مين ويسارنى صالقم سكود كى داللى
صارق اولان نازك ، نظردبا اعجاز
قابلاش ، ساحلى اوقشابهرق ، اوراق
طاشلى طوبلايلهرق يك حزين آقان پارلاق
بر چايدن - حقيقه استفاده ايش ..
هر يارچسى كشن فردوسيدن بر
نشانه ، هر بى طراوتله ملواولان بوكاشانه
هر درلو بدايح طبيعتك جلوه زار ذى
احتشامى كويك ، بو طربكه سعادتك
هان وسعتنده ييوچك بر ميدان وار .
كوى خلق هب بورايه تجمع ايش ..
يوزلرنده بر شادت .. مهار حياتليك
يكرمى برنجى دوره حاستيورينه اياق

باسان ، عسكره كيدجكلى كنديلرينه
نقهم ايديلن كنجلى ؛ اورنه زنده رمزى
- اوراق بر علم .. يوزلرنده بر شطرات
روحانى منجلى ، كويكه مسرت ناميله
ياد ايديلن خضيصة معنوى يوزلرندين
طاشيور .. سوداوى ديللرنده - نغمه
عندليدن ده روتخواز ، ده جاذبه دار ،
قهرمانلى شرف وشانه هر جهندن ماصدق
- مى شرقيلى .. كوليور ، كويكه او
خصلت عاليه انلك سسندنه تقيم ايش .
اختيارل ؛ او ، عروق حيتى غلبانه كشن
اختيارل ؛ مشوقانه سوزلره بو ، ارواغلى
أدلى آلفيشليور .. چوچقلى ؛ او ،
شير حاست ايله پرورده اولان شيرنجى ؛
بو مجاهدارى قدرت فاطره نك - عسكر -
كلسنك ناطق اولدينى معانيك باشليجه
جلوه كاهى اولق اوزره تصنيع ايتديكى بو افراد
محترمه يي تقليد ايديور ، نمايشلر كوسترييور .
قاديلىر ؛ او ، خون صلابتله نما بولان
وجود رافعال دليرانه ، حرركات خدايى
نه لريله انسانه حيرت بخش اوليورلر ..
الهى ! عسكرلكه اولان بوجب نامتناهى ،
بواز تباط ازلى نه دنددر .. ؟
اونفركه .. كوينده ييوچك بر مكتب
كوردميور ، بر استاد ادب ، تلقينات حكيمانه
ايله ، ياخود بر معلم حكمت آفرينك تقرير
جاذبه داريله تنوير دماغ ايله ميور ...
آه ! اوباكيزه خويلرى ، اومنور
جوهرى - هنوز بر شير زيان ايكن كنديسنه
نمونه امتثال اولان - آغوش حاستنده
پرورده اولدينى او ، بحجم صلايت ..
او ، صاحب خون وجلادت و ادب وعفت ..
محترم ، شفق والده سندن كوريور ،
ايشيدميور .. كويك تجر به ديدار ، ديدندار ،
عسكرلك - بوتون عظمتيله بوتون هيتيله -
پارلاق چهره لر نده شمعيله پير اختيارلر سرك
علوى مباحثه لرى ، حكيمانه سوزلرنى
ديكيورسكه بو سوزلر راز چفتدن
چيوقدن باحث اولقله برار عموميتله
محتويات عسكرلكدر ، پهلو انقذر ،
قهرمانانقذر - دركن قلبنده بر حس
عسكرى و ايانيور - كه خلقيدر ، طبيعيدر ،
ناصر حقيقتك مجرد بر عثمانيله بر لطاف
واحسانيدر .. عسكرلكك بر تمثال مجسمى
اولق استعدادى وجهنده بلر يور ..
اونفركه .. كونه ، چفته ، عاليه سنه
قارشى حسنى محبتى فدا ايدميور ، متأثرى
اوليور ؟ .. ؟
نصل متأثر اولسونكه سايه سنده
پرورده اولدينى بو ملك وملقى مدافع
صفتيله عسكر اوليور !

اردوى هاينى عاليه سى ، قطعه سنده كى
ما فوق ايون ، سلاح اردقداشلىرى قرداش
بيليور ، بونلى عاليه سندن ، اوبوتندن
قرداشلرنده ده مكرم ، ملتفت ، مشفق
بوليور .
واخا امور دينيه سنى ، مكمل
معلومات و تربيه عسكر به سنى او كره نيور ،
متأثر دكل ، محفوظ اوليور ...
اونفركه ؛ - محافظه دين دولت ،
اعلاى شان و شوكت ، اغور ميامن موقور
حضرت ملوكانده فداى جاني جان منت
بيلن ، هر رحسى ، املى ، ارزوسى بوق
اولمش اولان - او محترم نفركه ؛ نه صورتله
عسكره كلديكى ارانه ايدر بولوحه بولوحه
نزاهت فزا ؛ فكرمده ، الى اابد فكرمده
- بر حس احترام ايله - محفوظلدر .
سزاي نئادر كوچوك بر نضر
اوت بر نضر بيك جهانده دكر
كه فكر صداقه چنكه كيدر ...
لسانم آنكه چون آنى مدح ايدر
كمال صافى

دقتر خاطر ائدن :
- بر بهار صبا حى -
بكن نسخه مزدن مابده :

كوش ، كيتدكه دائره افقده
بو كسليور ، ساي شمعنده دارك آغوش
كبودنده بيغن ، بيغن ، طوب ، طوب
بريكن ، بريشان بر صورتده داغيان
بولوطراشمة زرين خورشيد ايله مستغرق
انوار اولهرق آتشن ، قوبو ، آجيق
قيرمزى ، آل ، بنه ، زرين ، كلگون ،
يوزلرجه ، بيك رجه نكلره كي رسيورلر ؛
الوان ضيا كوشك قرص نوارندن ريزان
اوليور ، سناك آغوش منورنده پارليور ،
صكره سياه بر سجا بپاره نك آرقه سته كيزله
نيور ، سونيور .
ساي شمعنه باشدن بر رستون زرين
كى دوكلن انوار ينيهايه ايله سطح دريا
بر سينه سمين كى لمه فشان اوليور . بر نفجه
صبح مهارله سطح نوار درياده حاصل
اولان كوچك ، كوچك امواج زرين
ساحلك دامان خضارتما سنه چاربهرق ،
حاصل ايتدكلى بر چاغلى ، بر نالين تحسر ،
بر انين اشتكا طبيعتك سكون غريچي ايجنده
طنين انداز اوليوردى ؛ ساحله تصادميله
داغيان او ، ميني ، ميني طالع جقلىردن
دوكلن شفاف قطره لر انوار شمس ايله
لمه دار اولهرق بر الماسپاره كى بو صونلى

طاشلرك اوزرينه دو كيليور . بر ژاله
سرك كى طاشك اوزرنده بر خط سيمين
حاصل ايدرك امواج برك آغوش منورينه
سوزولوب كيديور . كوچك بر ليكن
سفينه سى شوبص فيض بخشاك نسيم
حيات فزاييله دبان سفيدنى شيشه پر مش ،
درياى لطافت پيرانك ساحه نوآرىنى كال
سرعتله - يان طرفلرندين برر جويبار
شفاف جريان ايتدريور ، بياض ، مشعشع
كوچوكر صاحبدق - ياروب كيور .
قنادلى اشمة زرين آفتاب ايله مزين
بر مارطى كميله مسافه اتمك ايسته بورمش
كنى - صبا حك هواى نسيم صافى ايجنده
ييلد برم كى سرعتله اوچوب كيديوردى .
تماشا كاه سودا بر ستانه مزده تجليسانز
اولان الواح شاعرانه يانظار عاشقانه رمزى
نصب ايش ، طالوب كيتمش ايدك ؛
صوكره ، سنك بر حركتك بنى طالديغ
عالم استغراقدين ايقاظ ايتدى . سن او ،
ببسااض ائامل نرميكه قورونك داخلنى
كوستردهرك ، « بورايه ، بورايه باقيز !
اصل مناظر جازيا بوراده تجمع ايش »
ديدك بلا اختيار قورونك داخلنه نصب
نكاه ايتدم ؛ اوح ؛ بوراسى بر عالم علوى ،
بر روضه بهشتى ايدى صانكه ؛ دنيايه
نقدر بديعلر ، نه قدر لطافتلر و ارايه
هيسى تحمى ايش ؛ نه برخامه شاعرلك ،
نه ده بر فزجه رسامك تصوير ايله ميه چكى ،
بر لوحه قدسى ، بر منظره علوى حاصل
اولشدى . مشجره نك ؛ عربى دالارينه
زينتبخشا اولان اوراق زمربين پرى
نسيمك افقاس خفيفه سيله اهترانكليور ،
قورونك سودا پرور ساحه حضر اسنده ؛
آغاچلر كل نخل خزينا سنده نشو و نما بولان
چمنستان حضارت پرورك خداى نابت
اولهرق يتيشن ازهار رنگارنگ سينه
معطرند - بر اشكابه صفا كى - لمه
ريز لطافت اولان ژاله لر ضياى شمسك
انوار فيضا فيضيله تنور ابدرك - عالم
بالادن آغوش چنزاره كواهر ايشار
ايدلمش كى - انسانك كوزلرنى قاشديور .
حق درجده بر لوحه بر توافشان حاصل
اولش ؛ يالدر مزده مستغرق ماوى ، بياض ،
سياه رنگارنگك كلبكر ؛ ازهارك سينه
عطر ناكندنه ترمين شبنملرى او ، كيجه نك
كوزياشلىرى ايجك ايجون اوچوشيورلر ،
- مابعدى وار -
ابن الشمس الدين ؛
احمد رفعت